

τὸν σύμπαν ἀφθάρτον δὲ αἰώνα.

Κεφάλαιον 5.

ΛΟΙΠΟΝ δὴ τὰς τῆς ὅλου ουσικτῆς περί την περιπλανητικὴν καὶ τὴν ἀγωγὴν παντούς εἴπειν, ὃν Ξύπον τῇ περὶ τῷ διάστημα παντούς εἴπειν, γένος τὸ κόσμου λέγοντας, εἰ καὶ μὴ δὲ αἰώνειας, αὐτὸν οὐδὲ τοῖς εἰς τηπάθην μελέσιν, τὸ τὸν κόσμου κινεώνταν παραποτήν. ἀρχῆς μὲν οὐδὲ τὸ λόγος καὶ πάτερός ἐστι πάσιν εἰδρόποτες, γένος δὲ τοῦ τε πάτερα, καὶ τοῦ μὲν οὐδὲν σωματικεῖν οὐδεμία τῇ φύσει, αὐτὸν καὶ ἐαν τὸν τὸν πάρκην, ἔρημον πατέσσον τῆς ἐν τούτῳ σωτηρίας διὸ καὶ τὸ παλαιὸν εἴπειν τινὲς θεοφύλακταν, τὸν τῶν ταῦτα πατέρα θεὸν πλέα τι, καὶ διὸ οὐδελλόβινον εἰδειλόρραγον μὲν, καὶ διὸ αἰώνος, καὶ πάτερος αἱ θεοῖσιν· τῷ μὲν θεῷ οὐδαμένη πρέποντα κατεβαλλέμενος λόγον, οὐ μηδὲ τῷ γε οὐδεὶς σωτὴρ μέρη γε ὃντας αἰπεῖταιν δέ, καὶ γένεταιρ τῷ ὁποσδήποτε κατατοῦδε τὸν κόσμου ουσιτούμενον, ὃ δέος οὐ μηδὲ τουργεῖν καὶ θητεύοντος ζῶντος καρπατον ταντύφων, ἀλλὰ οὐδαμένης χρώματος αἰπεῖται, διὸ τοῖς πορρῷ δοκοῖταιν δέ, περιγένεται. τὸν μὲν οὐδὲν αἰστάτα τῷ περιστοι τῷ θραγάντος ἔλαχεν, ὑπατὸς τε διὰ τὴν αὐδάκας, καὶ τῷ τὸν ποιτικὸν, ἀκροτάτη κορυφῇ τὸ σύμπαντος ἐγναθεῖσιν μέρος οὐχεναν· μέλισσε δὲ ποτὲ αὐτὸς τὸς οὐδαμένων δοπολάμεν τὸ πατησίον αὐτὸς σῆμα· καὶ ἔπειτα τὸ μετ' αὐτοῖς. καὶ ἐφεξῆς οὕτως, ἀχει τῷ μετ' οὐδὲν οὐδαμένων. Μὴ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ δὲ τὸ μῆτραν τὸν εἰδοτούρος πλεῖστον τῆς ἐν τοῦ ὄντα οὐφελεῖας, αἱ θεῖναι καὶ αἰρεστάλητα δέ, καὶ πολλῆς μετεῖ παρεχοῦσι οὐ μηδὲ μηδὲ καὶ, καὶ δύον δὲ τὸν εἰναιτεῖσθαι πέφυνε τὸ θεῖον, καὶ τὰ καθ' οὐδαμένημοις ουμαῖτες, τὰ τε ωρᾶς οὐδαμένης, καὶ τὸ γέγονον τε καὶ πορρώτερον θεοῦ δέ, καὶ πλούτον ἀφελεῖας μεταλαμβάνοντα. κρέπτον οὐδὲν εἰσαλαζεῖν δὲ καὶ περίποιον δέ, καὶ θεοῦ οὐδέτερα αριστόν, τὸν εἰσερχοντας οὐδαμένης ιδρυμένην, καὶ τοῖς πλεῖστον αἱρεστικότον, οὐδὲν γε εἰπεῖν, καὶ σύμπασιν αὖποτε γένεται σωτηρίας, μέλλον, atque ideo multo tumultu exagitata. Atqui cum ita sit numen diuinum natura sua comparatum, quoquo ut versus permeat: nimirum ea in quibus ipsi versamur, ac nobis superiora, pro eo quantus est accessus ad Deum, vel abscessus ab eo, eius opitulationem quoque sentiunt. Proinde id præstabilius esse censemus, Deoque tum decentius, tum magis consentaneum, ita de eo opinari, ut dicamus, potestatem illum in celo sedes suas habentem, incolumentis causam rebus vniuersis præstat,

A vniuersitas conservetur in sempiternum, noxam nullam contrahens.

C A P V T . V I .

RESTAT ut summatim de causa differamus, quæ cunctarum ipsa rerum vita habet tritricem & continentem: quemadmodum cætera perstrinximus. Flagitijs enim instar esset, cum de mundo dicere institutum, tractatu si minus exquisito forasse, at certè qui sat esse possit ad formulam doctrinæ crassioriem, intactam præcipiam mundi partem principemque præterire. Vetus igitur sermo est, à maioribus que proditus inter omnes homines, vniuersa tum ex Deo, tum per Deum constituta fuisse, atque coagmentata: nullamque naturam satis instructam ad salutem esse posse, quæ citra Dei præsidium sua ipsa elemum tutelæ permitta sit. Quocirca veterū nonnulli eousque prouecti sunt, ut hæc omnia dictitarent Deorum esse plena, hauririique eorum spectra ab hominibus oculis & auribus, reliquaque sensibus: sententiae illi quidem fundamenta facientes diuinæ fortissæ potentiaz, non item diuine naturæ congruentis. Etenim cunctorum que rerum natura complectitur, cum securator est Deus: tum verò quæcumque in hoc mundo quoquomodo perficiuntur, eorum omnium idem genitor est: non sicut tamen ipse ut opificis in morem, animálisque lassitudinem sentientis, labore affici possit: ut qui ea facultate vtatur, quæ nulli cedat difficultati: cuius ipse vi facultatis omnia in potestate continet: nec minus etiam quæ longius ab ipso videntur esse summota. Summam igitur & primam sedem mundi sortitus, ea de causa Hypatus, quasi supremus appellatus est: & (ve inquit Poeta) in summo culmine vniuersa cæli suum habet ipse domicilium situm & collocatum. Maximèverò vim eius sentit numinæque eius ante omnia fruitur id corpus, quod proximè cum situm est: tum quod secundum ab hoc situm habet: & vnumquodque deinceps, prout situm ordo ad nostrum vsque locum natura constitutus est. Quo sit ut & terra & terrena omnia, quæ longissime ab diuinatris adminiculatione abscedunt, tam infirmitate summa sint ipsa, concinnatissimæ que sibi consentaneæ maximè expertæ: atque ideo multo tumultu exagitata. Atqui cum ita sit numen diuinum natura sua comparatum, quoquo ut versus permeat: nimirum ea in quibus ipsi versamur, ac nobis superiora, pro eo quantus est accessus ad Deum, vel abscessus ab eo, eius opitulationem quoque sentiunt. Proinde id præstabilius esse censemus, Deoque tum de-